

נושא 3: אירוע אישי

ניתוח אירועי הוראה - למידה משיעורי המתמטיקה במסגרת של קבוצת מורים, מעודד התבוננות רפלקטיבית של המורה על תהליך ההוראה שלו ומפתח אינטראקציות בין המורים. שולמן, (1998) טוען שסיפור אירוע הוא שימושי עבור קבוצת מורים לצורך אימון. לדעתו, מורים צריכים להיות חברים בקהילה שהם יכולים "להתאמן" בה בחקירת דרך עבודתם ובמחשבה רפלקטיבית על תהליך ההוראה שלהם. עליהם לפעול תוך שיתוף פעולה זה עם זה. ברנט וחברותיה, (Burnet, et al. 1993) מחזקות את רעיון הדיון קבוצתי של מורים באירוע הוראה-למידה. לטענתן, הדיון מעודד את המשתתפים למקד את הבעיה, לנתח את המצב, ולדון ביתרונות או בחסרונות של גישות הוראה שונות. בדרך זו המשתתפים בדיון, מתמקדים בהוראה ובלמידת מתמטיקה ובכך, מרחיבים ומעמיקים את הידע המתמטי והפדגוגי שלהם. לטענתן, יש חשיבות רבה לדרך ניהול הדיון ומכאן ברורה חשיבותו של המנחה. ראשית, עליו להכיר את סיפור האירוע של המורה מבעוד מועד. במהלך המפגש תפקידו לאפשר למשתתפים לנתח את האירוע ולדון ברעיונות השונים שעולים בדיון, לעודד את המשתתפים לפתח חוש של ביקורת עצמית ויכולת התבוננות רפלקטיבית על עבודתם. הוא יכול להציע רעיונות, אבל לא לכפות אותם. עליו לעודד את המשתתפים להעלות רעיונות, להעריך אותם, ולהחליט בעצמם מה הטוב ביותר עבורם ועבור תלמידיהם.

עד כה עסקנו בשני אירועים המתוארים בספרות. במפגש זה נכיר מבנה של מפגש העוסק בניתוח אירוע מבוסס על אירוע אישי של מורה מהצוות. בתכנון המפגש יש להתחשב בכך שהמורה שמסופר עליה באירוע נוכחת במפגש.

שולמן, ל. (1998) קהילת לומדים וקהילת מורים. סדרת מונוגרפיות של מכון מנדל.

Barnet, C., Goldenstein, D., Jackson, B. (1993). *Fractions, Decimals, Ratios, & Percents, Hard to Teach, and Hard to Learn*. Facilitator's Discussion Guide. Heinemann, Portsmouth, NH.

- לעודד תהליך רפלקטיבי אצל המורים
- לפתח אצל המורים את היכולת לזהות אירועים ולנתחם: הגדרת הבעיה, מקור הבעיה ודרכים לטיפול בה
- לפתח קבוצת עמיתים תומכת
- להתנסות בהדמייה (סימולציה) של מפגש שהוא מודל של פגישת צוות.

90 דקות.

- סיפור אירוע של אחד המשתתפים שיסופר בע"פ. סיפור האירוע והדיווח עליו יתוכננו מראש על ידי המנחה והמורה מספר האירוע.
- שקפים ריקים וטושים.

מפגש זה מבוסס על סיפור אירוע משיעור מתמטיקה של מורה מסוימת. במקרה זה, המנחה איננה מכירה את האירוע, לכן חשוב שהמורה תציג מראש למנחה את סיפור האירוע, כדי שתכיר את הסיפור על כל מרכיביו: נושא, כיתה, בעיה וכו'.

המפגש יתנהל על פי השלבים הבאים:

1. סיפור האירוע במליאה מפי מורה
2. ניתוח האירוע בקבוצות (הגדרת הבעיה, מקור הבעיה, ודרכים לטיפול בה)
3. איסוף רעיונות והצגתם במליאה
4. תגובות המורה מציגת האירוע להצעות השונות
5. סיכום רפלקטיבי, סבב של תגובות מפי המשתתפים.

1. סיפור האירוע במליאה מפי מורה

מטרת השלב הזה היא להביא למורים את סיפור האירוע ואת תחום התוכן.

הפעלה: מורה שהתנדבה מראש, מספרת במליאה סיפור אירוע הוראה-למידה שחוותה בכיתה. חשוב לדרוש מהמשתתפים בסדנה שלא יגיבו ולא ישאלו **במהלך הסיפור**. בתום הסיפור, מבקשים מהמשתתפים לשאול שאלות **אינפורמטיביות** בלבד. כלומר, שאלות על התלמידים, על בית הספר, על שיטת ההוראה ועל ספרי הלימוד. מבהירים כי בשלב זה אין שאלים שאלות המתחילות במילים "למה?" ו"מדוע?", "למה לא עשית...?", "למה עשית...?", "מדוע בחרת ב...?". הבהרה זו, נועדה למנוע את הערכת האווירה וכן, למנוע מהמורות להיות בעמדת התגוננות. כך תישאר אווירה פתוחה ויתאפשר דיון פורה.

2. ניתוח האירוע בקבוצות, (הגדרת הבעיה, מקור הבעיה ודרכים לטיפול בה)

מטרות השלב הזה:

- לעודד דיון בין עמיתים כדי למקד את הבעיה ולנתח את מקורה ואת דרכי הטיפול בה
- לעודד דיון המקדם תהליך רפלקטיבי של המשתתפים על עבודתם.

הפעלה: בשלב הזה חשוב לציין שהמורה שהתנדבה לספר את סיפור האירוע, איננה משתתפת בדיון הקבוצתי. שאר המשתתפים מתכנסים לקבוצות ודנים בכל אחת מהשאלות, מגבשים רעיונות ורושמים על שקף כדי להציגם במליאה.

3. איסוף הרעיונות והצגתם במליאה

מטרת השלב הזה היא להיחשף לרעיונות שונים, מנקודות מבט שונות על הוראת מתמטיקה.

הפעלה: המורה שהציגה את האירוע, משתלבת בדיון בחלק זה של המפגש.

- כל קבוצה מציגה במליאה את הבנתיה על אודות הבעיה, מקורותיה ודרכי הטיפול בה.
- המורה שהציגה את האירוע, מקשיבה לדיווחים של כל הקבוצות אך אינה מגיבה. היא רושמת לעצמה על דף הערות להצעות ומציינת לאיזו קבוצה מופנים הדברים.

4. תגובות המורה מציגת האירוע להצעות השונות

מטרת השלב הזה היא לעזור למורה שהציגה את האירוע, לגבש את הרעיונות והמחשבות. כדי שבתום המפגש יהיו לה הבנות על מקור הבעיה באירוע שדיווחה עליו ורעיונות לטיפול בבעיה.

הפעלה: המורה שהציגה את האירוע, מגיבה לדברי כל אחת מהקבוצות. התגובות שלה מתבססות על הרעיונות שהציעו לה (בעיקר על הדרכים לטיפול בבעיה).

לדוגמה:

- את הרעיון של קבוצה א' ניסיתי כבר והוא לא הועיל
- הרעיון של קבוצה ב' אינו מתאים לתלמידים שלי, כי...
- את הרעיון של קבוצה ג' אוכל ליישם באופן חלקי בלבד, החלק האחר אינו מתאים לי כי...
- את הרעיון של קבוצה ד' אוכל לאמץ בשינויים...
- בעקבות הרעיון של קבוצה ה', יש לי רעיון אחר... ובכוונתי לנסותו בשיעור הבא.

5. סיכום רפלקטיבי, סבב של תגובות מפי המשתתפים

מטרת השלב הזה היא להביא את המשתתפים להבין שהדיון באירוע של מורה מסויימת, הוא בעצם זרז להתבוננות רפלקטיבית על עבודתם. כי אירוע של מורה אחת ברוב המקרים איננו אירוע בלעדי. טעויות של תלמידים, ותפיסות שגויות הן חלק משיעורי המתמטיקה.

הפעלה: מבקשים מכל מורה באופן אישי לציין במליאה דבר אחד שהיא מתכוונת ליישם מהדיון ודבר אחד

שהייתה מוותרת עליו. לפני איסוף הדברים מדגישים במליאה כי:

- האירוע של המורה הוא איננו אירוע בלעדי שלה. סביר להניח שמורות שונות נפגשו באירוע כזה או בדומה לו במהלך עבודתן.
- קבוצות שונות מעלות רעיונות שונים לטיפול בבעיה. הרעיונות השונים נובעים מתפיסות עולם שונות, מראייה שונה של הדברים, מהתנסויות שונות וכו'
- מורים שונים מבינים דברים באופן שונה, גם אם כולם הקשיבו לאותם הדברים.

הערה: חשוב לקיים מפגש על אירוע אישי יותר מפעם אחת.